

Duurzame zorg

voor een gezonde toekomst...

Aanleiding

De brancheorganisaties van curatieve zorg, ouderenzorg, geestelijke gezondheidszorg en gehandicaptenzorg en hun individuele leden namen het initiatief tot het sluiten van deze Green Deal “Duurzame zorg voor een gezonde toekomst”. Patiënten, bewoners en de betreffende (zorg)professionals spelen bij verduurzaming een cruciale rol. Lokale en landelijke overheden, kennisinstellingen, zorgverzekeraars en andere financiële instellingen maar ook leveranciers gaan hen helpen bij het groener maken van de zorg.

Doel

Het verhogen van de kwaliteit, toegankelijkheid en beschikbaarheid van de zorg en tegelijk het verlagen van de footprint van de zorgverlening vanuit de lange termijn impact op people, planet en prosperity is de insteek van deze Green Deal. Dat bereiken we door ons te richten op het reduceren van de CO₂ uitstoot, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezond makende leefomgeving. Daar willen tientallen partijen van de zorgsector aan bijdragen.

Waarom?

Kwartiermaker Cathy van Beek is daar duidelijk over:

“Minstens vijf procent van de CO₂-uitstoot wordt veroorzaakt door de zorg. En dan heb je het nog niet over al die medicijnresten die in het afvalwater terecht komen, het incontinentiemateriaal dat in het afval verdwijnt, al die sterke schoonmaakmiddelen waarmee wordt gewerkt en de berg afval die al na één operatie overblijft...”

Wat gaan partijen doen

De brancheorganisaties van zorgaanbieders spelen een cruciale coördinerende rol. Zij activeren hun leden en verhogen het bewustzijn bij bestuur en zorgverleners. Zij stellen werkgroepen in en zullen actief participeren in de landelijke implementatie. Daarnaast ondersteunen zij hun leden met kennis en stimuleren en faciliteren het uitwisselen van informatie, waaronder goede voorbeelden.

De individuele zorgaanbieders die meedoen aan deze Green Deal laten concreet zien welke maatregelen zij treffen. Zij kunnen dat bijvoorbeeld zichtbaar maken met het keurmerk Milieuthermometer Zorg of het certificaat BREAAAM en het delen van best practices.

Ambassadeurs

De zorgsector kent een groeiend aantal duurzaamheidsambassadeurs. Zij zijn de voorlopers en spelen een innovatieve en actieve rol bij het verspreiden van het gedachtegoed van de Green Deal.

Manon van Leeuwen is ambassadeur vanuit de Landelijke Huisartsenvereniging en het Nederlandse Huisartsen Genootschap en bestuurder van de Regionale organisatie Huisartsen Eemland B.V. Een belangrijk deel van haar taak vindt ze mensen te besmetten met haar enthousiasme. Samen met een groep enthousiaste huisartsen maakt zij plannen om de huisartsenzorg groener te maken. Dat richt zich niet alleen op medicijngebruik. Het gaat verder. Dokters in elektrische auto's of op de fiets in de wijk, duurzame bedrijfskleding, afval scheiden en groene energievoorziening. Apparatuur leasen, delen en hergebruiken. Groen bankieren. En natuurlijk de vegetarische lunch, haar eigen stokpaardje. Met de verenigingen gaat Manon in gesprek om te zien wat er in de huisartsenpraktijk kan veranderen ten gunste van de duurzaamheid. “En met die ideeën ga ik dan straks de boer op om huisartsen te inspireren.”

Wie doen nog meer mee?

De beroepsorganisaties in de zorg, zoals de Federatie Medisch Specialisten (FMS) en de Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland (VenVN) en de organisaties van patiënten en cliënten verbinden zich ook aan de Green Deal Zorg, onder meer om de bewustwording van het belang van verduurzaming vanuit het lange termijn perspectief voor de continuïteit van de zorg te vergroten.

Ook andere brancheorganisaties als het Milieuplatform Zorg en Intrakoop stimuleren verduurzaming van de zorg vanuit hun expertise: kennisverspreiding, certificering respectievelijk advies en dienstverlening op het gebied van inkoop. Naast de landelijke en lokale overheden, zorgverzekeraars en andere financiële instellingen spelen ook leveranciers een grote rol. Hun inzet moet de verandering mogelijk maken. Leveranciers die een bijdrage toezeggen variëren van grote producenten van medische technologie tot ingenieur- en adviesbureaus en alles daartussen in.

Green Deal

Concrete voorbeelden

Alledaagse dingen

Ambassadeur Greet Prins is trots op de manier waarop ook cliënten worden betrokken bij de 'vergroening van Philadelphia'.

Duurzaamheid kan je niet alleen top-down invoeren. "En dat willen we ook niet. Denken over duurzaamheid begint onder meer door gesprekken op de verschillende locaties. Hoe kunnen we het energieverbruik bij overal naar beneden krijgen? Dan blijkt dat ook cliënten daar ideeën over hebben. Het zit hem vaak in kleine alledaagse dingen. Door jezelf op een lagere temperatuur te wassen, bijvoorbeeld."

Op de locaties van Philadelphia hangt daarom de 'Groene Meter': een poster waaraan pictogrammen 'groeien' met energiebesparende tips. Cliënten en begeleiders bepalen met elkaar welke actie ze als eerste oppakken en als dat gerealiseerd is, wordt een appel in de boom gehangen. Zo wordt de boom steeds voller. Het is een praktisch hulpmiddel dat helpt om bewust(er) om te gaan bij dagelijkse werkzaamheden zoals de was, koken, verwarming, elektrische apparaten, verzorging en afval.

Met vallen en opstaan

Ambassadeur Hans Groenendijk, voorzitter van de raad van bestuur Woonzorggroep SAMEN en lid van de kerngroep Wonen en zorg van ActiZ benadrukt dat het proces van verduurzamen er een van de lange adem is: "Dit soort trajecten gaat soms met vallen en opstaan." Als voorbeeld noemt hij het tegengaan van voedselverspilling. "Cliënten eten vaak maar de helft van wat ze op hun bord krijgen aangeboden. We zochten naar een methode waarmee je niet alleen de maaltijd aantrekkelijker maakt maar ook minder voedsel hoeft weg te gooien. We bedachten een open eettafel met méér keuzemogelijkheden. Dus iedereen kan opscheppen zoveel als hij wil. We monitoren hoeveel er wordt gebruikt en daar passen we het totaal op aan, net zolang tot je aan het eind minder overhoudt. Dat proberen we nu uit op een van de locaties. Op papier klopte het helemaal, maar in de praktijk krijgen we te maken met het feit dat bijvoorbeeld de sperziebonen aantrekkelijker worden gevonden dan de witlof. Gevolg: sommige cliënten grijpen mis omdat de sperziebonen op zijn en zijn daar ontstemd over. Dus daar moeten we weer verder over nadenken. Maar misschien zijn er andere huizen waar ze dat probleem al opgelost hebben."

Alle mogelijkheden benutten

Ambassadeur Paul Smits van het Radboudumc laat zien dat verduurzaming in alle hoeken en gaten van de zorg plaatsvindt: "De Lancet-Reduce-Waste-beweging stimuleert de vergroening van wetenschappelijk onderzoek. Wij gaan bijvoorbeeld heel zinnig en zuinig om met proefdieren, maar ook met laboratoriumbenodigdheden. Het niet-uitvoeren van een onderzoek waarvan de opbrengst twijfelachtig is bespaart veel verspilling."

Van klein naar groot

Kwartiermaker Cathy van Beek merkt over haar ervaring in het Radboudumc op dat het vooral van belang is om klein te beginnen. Milieubewustzijn is als een steen in de vijver. En voorbeeldgedrag is cruciaal: "Begin met pilots bij mensen die bevoegen zijn en geeft hen de ruimte en ook ruggensteun. Vier kleine successen in het groot. Zet mensen in het zonnetje, bijvoorbeeld op de dag van de duurzaamheid. En walk the talk...als de Raad van bestuur met de auto komt, terwijl het ook op de fiets kan, dan geloven de mensen je niet meer. Dan krijg je cynisme en dat is een langzaam werkend gif wat natuurlijk contrair is aan duurzaamheidsbeleid."

Stapje verder

Nog een stap verder is echt duurzame zorg. Ambassadeur Linda Terpstra van Fier is duidelijk over haar gewenste einddoel: "Onze visie op zorg is holistisch. We gaan duurzame en gerichte samenwerkingsverbanden aan die moeten leiden tot 'win-win' situaties. We werken hard aan een positief en lerend leef- en leerklimaat, gericht op veiligheid, stabiliteit en leren. Onderwijs, zorg, behandeling en begeleiding werken allemaal samen. Het is én én én, de inspanning van de één moet de inspanning van de ander versterken. Alleen dan kan onze zorg duurzaam zijn en effecten sorteren op lange termijn. Zo bouwen we echt aan de toekomst van onze cliënten. Omdat we ze niet langer afhankelijk maken van zorg." Om te meten of Fier dit effect – het tegengaan van langdurige zorgafhankelijkheid – inderdaad bereikt, doet de organisatie veel lange termijn onderzoek. "Om vervolgens met de uitkomsten onze zorgprogramma's waar nodig verder te verbeteren."

Ook Gita Gallé van het Deventer Ziekenhuis ziet in een bredere benadering veel mogelijkheden om het onderwerp duurzaamheid echt van de grond te krijgen: "We willen duurzaamheid verbinden met preventie en gezondheidsbescherming. Voor de patiënten die hier een behandeling ondergaan, want 'better in' is ook 'better out': als ziekenhuis dus niet alleen zieke mensen beter maken, maar er ook voor zorgen dat ze gezond zijn en gezond blijven. En voorkomen dat mensen die chronisch ziek zijn opnieuw opgenomen moeten worden. Dat ze ondanks diabetes of COPD langer thuis kunnen blijven." Samenwerking met andere partijen is daarbij onmisbaar: Zo hebben we een mooi initiatief, samen met huisartsen en het sportbedrijf, waarbij mensen in de eerste of tweede lijn 'bewegen op recept' krijgen. Ze hebben een gesprek met een beweegcoach, die kijkt naar wat echt bij de individuele persoon kan helpen. Zoals mensen op weg helpen naar een sportvereniging. Of gewoon wandelingetjes inbouwen in het dagelijks leven."

Green Deal